

Писаренко Лариса Михайлівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

старший викладач кафедри журналістики

ЗМІ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ВПЛИВУ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ

Засоби масової інформації - це соціальний інститут, що виражає та формує громадську думку, яка є колективним судженням людей. У такому колективному судженні ставлення до подій і явищ виявляється у формі або схвалення, або осуду, або вимоги.

То ж засоби масової інформації, узагальнюючи досвід багатьох людей, впливають на свідомість, вчинки, їх групові дії.

Якщо розглядати демократичне суспільство, то управління соціальними процесами в ньому передбачає вплив саме на громадську думку, тому в такому суспільстві роль засобів масової інформації дуже велика. Саме ЗМІ стають важливим елементом демократичних форм управління соціальними процесами.

Різні сторони функціонування ЗМІ в суспільстві розглядаються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Так, питання взаємодії влади і ЗМІ висвітлені у працях В. Здоровеги, О. Копиленка Г. Почепцова, В. Різуна, В. Шкляра та ін. Проблема формування і реалізації сучасної державної інформаційної політики займаються Г. Почепцов, В. Шкляр тощо. Проблемам інформаційної безпеки приділяють увагу В. Бондаренко, Г. Перепелиця, О. Литвиненко та ін. Вивченню проблем, пов'язаних із функціонуванням ЗМІ, їх впливом на формування громадської думки, громадянської свідомості приділяють увагу такі науковці, як Л. Городенко, О. Гриценко, А. Терлибовка та ін.

ЗМІ як засіб впливу на громадську думку часто використовують *відволікання уваги* (як основний елемент управління громадською думкою за

допомогою постійного насичення інформаційного простору незначущими повідомленнями). Вони самі створюють проблему, ситуацію, розраховуючи на те, щоб спровокувати певну реакцію серед населення, аби воно саме забажало вжиття заходів, які потрібні правлячим колам або іншим конкретним суб'єктам [2].

Аналізуючи ЗМІ, ми помітили, що вони здебільшого висвітлюють негатив, хоча, якщо дотримуватися принципу об'єктивності, то журналісти повинні повідомляти суспільству й про позитивні події та зміни. Тому ми вважаємо, що, якби журналісти, подаючи негативну інформацію про діяльність державних органів, політиків використовували й позитивні коментарі, то сприйняття цієї інформації у суспільстві було б інше (не негативне, а позитивне).

Крім відволікання уваги, в діяльності українських мас-медіа спостерігається ще й *маніпулювання свідомістю*. Метою його є подання в масову свідомість соціально-політичних міфів, які формують певні цінності без їхнього критичного осмислення [1, с. 27]. Тут можна говорити про те, що при прочитанні міфологічного тексту, пересічні громадяни «шукають не інформації, а надії; не фактів, а оцінок; не обґрунтованості, а панацеї від власних бід; не об'єктивності, а підтримки». І саме в таких ситуаціях включається магічне мислення, яке виявляє себе у формах колективних станів, масовидних явищ суспільства і функціонує у площині соціально-комунікативної практики як моделююча основа для контенту відповідного призначення.

Ще одним засобом впливу на громадську думку можна вважати «логічні помилки», які допускаються журналістами у текстах навмисно з порушенням законів логічного мислення задля певного стилістичного ефекту.

Впливає на сприйняття інформації й закон достатньої підстави, який вимагає, «щоб будь-яка істинна думка була обґрунтована іншими думками, істинність яких доведена» [3]. А результатом порушення закону достатньої

підстави є «непослідовність викладу матеріалу, непереконаливість аргументів, відсутність смислових зв'язків між фрагментами, неясність думки» [4, с. 23].

Отже, на сьогодні ЗМІ мають великий вплив на формування громадської думки в суспільстві. Тому журналісти несуть відповідальність за те, яку інформацію вони подають у своїх матеріалах. Що ж стосується реципієнтів, то вони повинні протидіяти будь-якому впливу, а для цього необхідно самостійно шукати інформацію про подію чи явище в різних джерелах, щоб сформувати власну громадську думку.

Список використаної літератури:

1. Гриценко О.М. Мас-медіа в процесах демократичних трансформацій українського суспільства (політико-культурологічний аспект): автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук: спеціальність 23.00.03 – політична культура та ідеологія / О.М. Гриценко.– Київ. – 2003. – 27 с.

2. Накорякова К. М. Литературноеректирование [Электронный ресурс] / К. М. Накорякова. – М. : ИКАР, 2009. – 432 с. – Режим доступа : <ftp://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/Books/Literaturnoe%20redakt.pdf>.

3. Терлибовка А.М. Роль засобів масової інформації в маніпулюванні громадською думкою / А.М. Терлибовка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://istfak.org.ua/tendentsii-rozvytku-suchasnoi-systemy-hnarodnykh-vidnosyn-ta-svitovoho-politychnoho-protsesu/188-transformatsiia-politychnykh-system-derzhav-svitu-v-konteksti-hlobalizatsii/378>

4. Тимошик М. С. Редакторський аналіз: завдання, зміст, логічні засади / М. С. Тимошик. – К. : КНУКІМ, 2012. – 32 с. – (Серія «Теорія та історія видавничої справи і редагування». – Вип. 4).